

Ministerie van Economische Zaken

DE GRONDROEDERSREGELING

De nieuwe wet om graafschade te
voorkomen

1		Inleiding	3
2		Wat staat er in het wetsvoorstel?	5
3		Overige activiteiten	13
4		Nog even in het kort	15

Inhoudsopgave

Een actueel en maatschappelijk thema

In Nederland bevindt zich een grote hoeveelheid kabels en leidingen onder de grond. Het gaat in totaal om zeker 1,75 miljoen kilometer. Bij het uitvoeren van graafwerkzaamheden worden regelmatig kabels of leidingen beschadigd. Jaarlijks gaat het om circa 40.000 graafincidenten. Dit kost veel geld. Alleen al de directe schade aan kabels en leidingen bedraagt naar schatting 40 tot 75 miljoen euro per jaar. Naast de economische schade aan de kabel of leiding, leidt een graafincident ook tot onderbreking van de levering van bijvoorbeeld gas, elektriciteit of telecomsignalen. Bovendien kan een graafincident levensgevaarlijk zijn voor de graver en zijn omgeving.

Om graafincidenten te voorkomen komt de overheid met wetgeving. In maart 2006 is het wetsvoorstel "Informatieuitwisseling ondergrondse netten", oftewel de Grondroedersregeling bij de Tweede Kamer ingediend. Deze wet zal naar verwachting in 2007 in werking treden. Met inwerkingtreding van de wet wordt de zelfregulering vervangen door wettelijke verplichtingen.

Maar er is meer nodig. Daarom besteedt de sector veel aandacht aan zorgvuldig graven en het voorkomen van graafschade. Er is een graafcode geïntroduceerd en een campagne gevoerd. Ook komt er een richtlijn voor zorgvuldig graven.

Deze brochure geeft informatie over het wetsvoorstel en de verplichte informatie-uitwisseling voor grondroeders, netbeheerders en opdrachtgevers.

1 Inleiding

Het NEN - onderzoek

In 2004 heeft het Nederlands Normalisatie-Instituut NEN een onderzoek gedaan naar de oorzaken van graafincidenten.

De belangrijkste knelpunten die leiden tot graafschades aan ondergrondse kabels en leidingen liggen op het gebied van:

- de toegankelijkheid van de informatie;
- de juistheid, tijdigheid en de actualiteit van de tekeningen;
- het hebben en gebruiken van de tekeningen;
- zorgvuldig graven;
- de professionaliteit, kennis en ervaring van het grondroerend personeel;

Bron: Nederlands Normalisatie-instituut, *Verplichte Informatie-uitwisseling Ondergrondse Kabels en Leidingen*, september 2004. Te downloaden via www.minez.nl.

Nieuwe wetgeving

De verplichtingen uit het wetsvoorstel "Informatie-uitwisseling ondergrondse netten" op een rij:

- melden van graafwerkzaamheden bij Kadaster middels de bekende klic-melding;
- snel opsturen van goede tekeningen met de ligginggegevens over kabels en leidingen;
- zorgvuldige uitvoering van graafwerkzaamheden;
- treffen van voorzorgsmaatregelen door beheerders van netten met gevaarlijke inhoud;
- digitaliseren van alle ligginggegevens en elektronische informatie-uitwisseling (2009 gereed)

Informatie-uitwisseling

De grondroerder (of aannemer) wordt wettelijk verplicht om de kabel- en leidinginformatie bij het Kadaster op te vragen als hij wil gaan graven. Het gaat hierbij om mechanische werkzaamheden (op land en in water), zoals heien, het aanleggen en verwijderen van kabels en leidingen, het slaan van een damwand en dieploegen. Hiervoor wordt de bekende Klic-melding gebruikt. Het Kadaster zal de dienstverlening zoals die nu door het KLIC (Kabels- en Leidingen Informatiecentrum) wordt uitgevoerd, overnemen.

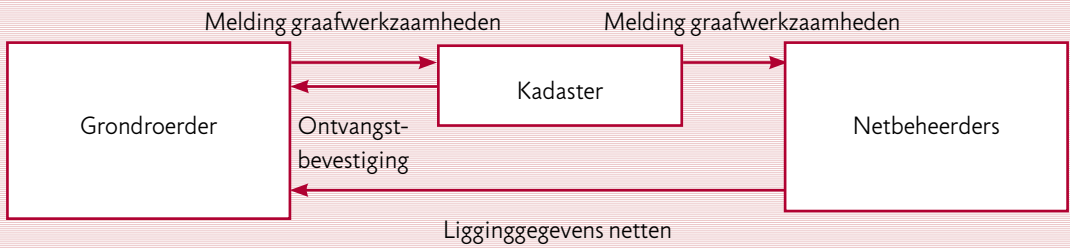
Op basis van de verplichte registratie van belangen van netbeheerders bij het Kadaster, wordt de melding van de grondroerder doorgestuurd naar de betrokken netbeheerders, net zoals KLIC dat nu doet.

In de beginperiode (de zogenoemde overgangperiode) moeten de netbeheerders het kaartmateriaal nog rechtstreeks aan de grondroerder sturen (figuur A).

Vanaf 2009 sturen de netbeheerders de tekeningen elektronisch via het Kadaster aan de grondroerders (figuur B). Alle informatie moet onder meer een zelfde kaartondergrond hebben en dezelfde schaal. Zo kan alle informatie op één kaart en krijgt de grondroerder snel, overzichtelijk en integraal de gewenste informatie.

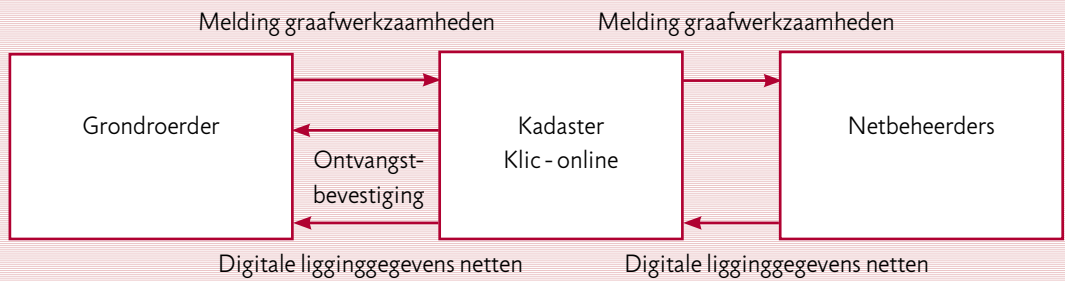
2 Wat staat er in dit wetsvoorstel?

Overgangssituatie

Figuur A Overgangssituatie

Elektronische situatie

Figuur B Elektronische situatie

Zorgvuldig graven

Het wetsvoorstel bevat een verplichting voor het zorgvuldig uitvoeren van graafwerkzaamheden. Deze verantwoordelijkheid geldt voor alle partijen in de keten, dus voor de opdrachtgever, een eventuele (hoofd)aannemer en de grondroerder. Dit betekent dat de opdrachtgever de grondroerder voldoende tijd gunt om zorgvuldig te graven bijvoorbeeld door tijd en geld te reserveren in het bestek.

Voor de grondroerder betekent dit dat hij wettelijk verplicht is om de ligginggegevens op te vragen. Er mag pas gegraven worden als er een melding is gedaan. De tekeningen moeten op de graaflocatie aanwezig te zijn. Verder moet hij voorzorgsmaatregelen treffen, bijvoorbeeld door onderzoek te doen naar de exacte ligging van de kabels en leidingen.

Netten met een gevaarlijke inhoud of grote waarde

Een goede samenwerking tussen grondroerders en netbeheerders is noodzakelijk om een veilige uitvoering te realiseren, zeker bij leidingen met een gevaarlijke inhoud (denk aan gas, nafta en dergelijke). Beheerders van gevaarlijke leidingen krijgen de verplichting om ook zelf voorzorgsmaatregelen te nemen. Het gaat hierbij in ieder geval om het aanwijzen van de gevaarlijke leiding op de graaflocatie. Grondroerder en netbeheerder kijken dus samen naar een zo zorgvuldig mogelijke manier om te graven. Ook kan een netbeheerder zelf op de tekening aangeven dat het net een grote waarde heeft en dat hij daarom voorzorgsmaatregelen wil treffen. Een net met een grote waarde is bijvoorbeeld de kabel die de Amsterdamse beurs AEX verbindt met de buitenwereld.

De netbeheerder heeft drie werkdagen de tijd om voorzorgsmaatregelen uit te voeren. Daarom is het verstandig dat een grondroerder bij het doen van een melding hier rekening mee houdt.

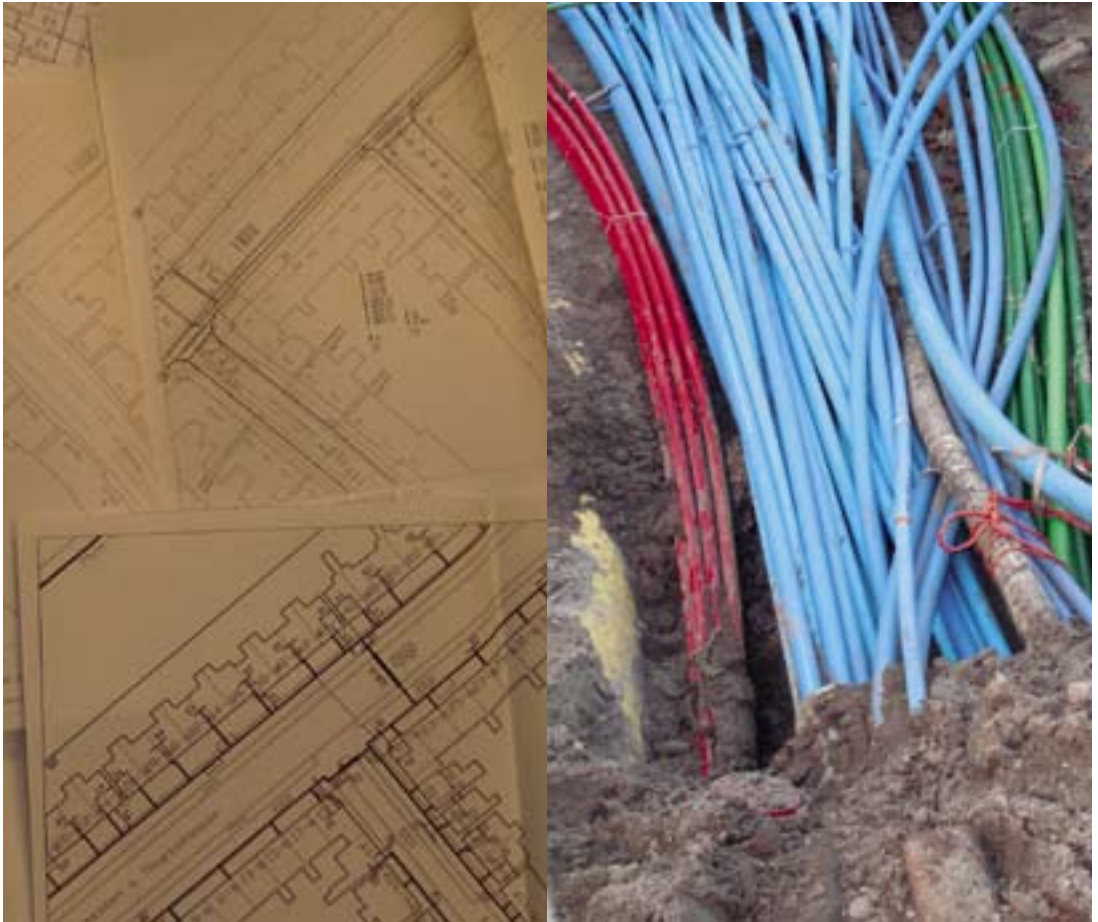
Kwaliteit van de tekeningen

De netbeheerders krijgen de verplichting om te zorgen voor betrouwbare tekeningen: de ligginggegevens van hun kabels of leidingen moeten actueel, nauwkeurig en volledig zijn. Dit geldt ook voor de kabels of leidingen die nog niet of niet meer in gebruik zijn. Er zijn maatregelen in het wetsvoorstel opgenomen om de kwaliteit van de gegevens te waarborgen. Zo moeten de tekeningen van netbeheerders binnen een bepaalde marge kloppen met de feitelijke situatie in de grond. De marge wordt naar verwachting één meter aan weerszijden van de kabel of leiding. De gegevens moeten actueel te zijn. Dat betekent dat wanneer een netbeheerder kabels of leidingen aanlegt of verlegt, hij het kaartmateriaal zo snel mogelijk bijgewerkt moet hebben. Zo kan een grondroerder als hij een melding doet die betrekking heeft op die locatie over de meest recente gegevens beschikken. Zoals aangegeven zullen de tekeningen uiteindelijk elektronisch worden verstuurd. Ook moet alle tekeningen straks uitgaan van dezelfde kaartondergrond zodat een overzichtelijke kaart afgedrukt kan worden.

Dit betekent dat de grondroerder sneller de tekeningen ontvangt en dat het gebruiksvriendelijker is.

Oriëntatiemelding

Soms is het voor partijen anders dan grondroerders noodzakelijk om te weten waar de kabels en leidingen liggen zonder dat zij (direct) gaan graven. Zo hebben bijvoorbeeld projectontwikkelaars of opdrachtgevers deze kennis nodig voor het maken van een ontwerp, tracé of voor het opstellen van een prijsopgave. Kennis over de ligging van kabels en leidingen scheelt later veel tijd en geld. Zij kunnen daarom een zogenaamde oriëntatiemelding doen. Zodra er echt gegraven moet worden en de eerder opgevraagde tekeningen zijn ouder dan twintig dagen, dan moet er

opnieuw een melding worden gedaan. Zo wordt voorkomen dat met verouderde tekeningen wordt gewerkt.

Ook diverse overheidsinstanties, zoals gemeenten, provincies, waterschappen en Rijkswaterstaat kunnen een oriëntatiemelding doen. Gemeenten kunnen de tekeningen opvragen voor het uitoefenen van hun taken op het gebied van ruimtelijke ordening, bijvoorbeeld voor het maken van bestemmingsplannen. Ook voor het uitoefenen van veiligheidstaken – bijvoorbeeld bij calamiteiten – kunnen overheidsinstanties, zoals gemeenten en de brandweer, zo'n melding doen.

Het elektronische uitwisselingsstelsel

Zoals eerder aangegeven, is het elektronische uitwisselingsstelsel nog niet klaar op het moment dat de wet in werking treedt. Het is het streven om het uitwisselingsstelsel in 2009 in gebruik te kunnen nemen.

Om de gegevens tussen netbeheerders en grondroerders elektronisch uit te kunnen wisselen, moet er op ICT-gebied nog heel wat gebeuren. KLIC heeft het voortouw genomen bij het ontwerpen van het elektronische uitwisselingsstelsel, het Klic-online. Als toekomstige uitvoerder en eigenaar van het elektronische stelsel, heeft het Kadaster inmiddels deze taak van het KLIC overgenomen. Het Kadaster bouwt en implementeert het stelsel.

Alle netbeheerders worden op het stelsel aangesloten. Om de informatie op een goede manier elektronisch te kunnen uitwisselen zullen eisen worden gesteld aan hoe de informatie moet worden aangeleverd.

Om gegevens digitaal via Klic-online te kunnen uitwisselen, moet elke netbeheerder zijn eigen kabel- en leidinggegevens 'betekenisvol' (als vector) vastleggen. Hierdoor kunnen bijvoorbeeld de gegevens van verschillende netbeheerders op één verzamelkaart worden uitgeprint.

Dit vectoriseren vereist voor sommige netbeheerders nog een behoorlijke inspanning.

Kadaster

Het Kadaster verzamelt gegevens over registergoederen in Nederland, houdt deze bij in openbare registers en op kadastrale kaarten. Het Kadaster stelt deze gegevens tegen een vergoeding beschikbaar aan particulieren, bedrijven en andere belanghebbenden in de samenleving. Tot 'registergoederen' behoren niet alleen onroerende zaken, zoals huizen en appartementen, maar ook roerende zaken als schepen en luchtvaartuigen. Kortom, het Kadaster registreert en informeert; er gaan gegevens in en er komt informatie uit.

Zelfstandig bestuursorgaan

Registreren, informeren, onderhouden en inrichten zijn sinds 1832 de taken van het Kadaster. Om al die taken beter uit te kunnen voeren, is het Kadaster sinds 1994 een zogenaamd 'Zelfstandig Bestuursorgaan' (ZBO). Dit betekent dat het Kadaster een publiekrechtelijke rechtspersoon is, die als organisatie zijn taken zelfstandig uitvoert.

Nieuwe taak voor het Kadaster

Door de Grondroerdersregeling krijgt het Kadaster een belangrijke taak in de informatie-voorziening over de ligging van kabels en leidingen. Het Kadaster wordt het informatieloket in de informatie-uitwisseling tussen netbeheerders en grondroerders. Het Kadaster houdt dus niet de ligging van de kabels en leidingen bij.

Dat blijft een verantwoordelijkheid van de netbeheerders. Er is voor het Kadaster gekozen als uitvoerder van de grondroerdersregeling omdat het Kadaster zeer deskundig is op het gebied van het beheer van geoinformatie. De nieuwe taak past hier goed bij. Bovendien is het Kadaster een onafhankelijke organisatie.

Meer weten over het Kadaster? Zie www.kadaster.nl

■ Agentschap Telecom

Agentschap Telecom is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid en toezicht op de naleving op het gebied van het elektronische communicatiedomein. De maatschappij heeft behoefte aan een goede infrastructuur voor informatie- en communicatietechnologie. Agentschap Telecom beheert een belangrijk deel van de infrastructuur voor draadloze communicatie, namelijk het radiofrequentiespectrum, ook wel de ether genoemd. Daarnaast houdt het agentschap toezicht op de handel en het gebruik van elektronische apparatuur, bevoegd aftappen en de continuïteit en beschikbaarheid van netwerken.

Nieuwe taak voor Agentschap Telecom

Om graafincidenten te voorkomen, moeten de betrokken partijen hun gedrag veranderen. Partijen kunnen worden aangesproken op het niet nakomen van hun wettelijke verplichtingen.

In de Grondroerdersregeling is opgenomen dat de minister van Economische Zaken gaat toezien op naleving van de wet. In de praktijk betekent dit dat Agentschap Telecom (onderdeel van Economische Zaken) de toezichtstaak gaat vervullen.

De toezichthouder controleert of partijen zich houden aan de informatieverplichtingen. Daarnaast houdt de toezichthouder - selectief – controles op graaflocaties om te beoordelen of er daadwerkelijk zorgvuldig wordt gegraven. De toezichthouder zal voorlichting geven en kan, indien nodig, sancties opleggen.

Er is voor Agentschap Telecom gekozen als toezichthouder voor de Grondroerdersregeling omdat deze organisatie onder meer zeer ervaren is in administratief toezicht alsmede in toezicht in het veld.

Voor meer informatie over Agentschap Telecom kunt u naar de website www.agentschap-telecom.nl.

Regelgeving alleen is niet voldoende om graafincidenten zoveel mogelijk te voorkomen.

Communicatiecampagne

In mei 2005 is de communicatiecampagne 'Graafschade voorkomen we samen' gestart. Deze campagne heeft als doel het bewustzijn van het veilig uitvoeren van graafwerkzaamheden te vergroten bij alle partijen in de graafketen. Dit bewustzijn moet er voor zorgen dat deze partijen hun gedrag in de dagelijkse graafpraktijk veranderen. Economische Zaken, netbeheerders en grondroerders ondersteunen deze campagne. Een belangrijk onderdeel van de campagne is de graafcode waar partijen zich bij kunnen aansluiten. De graafcode bevat zes gedragsregels voor het uitvoeren van graafwerkzaamheden, zoals 'Graaf alleen als er een klic-melding is gedaan' en 'Vraag om nadere informatie bij de netbeheerder als de situatie niet helder is'.

Grondroerdersafspraken en CROW-richtlijn

Begin 2006 is het Kabel en Leidingoverleg (KLO) opgericht. Hierin werken netbeheerders, grondroerders en overheidsopdrachtgevers (de beheerders van de ondergrond) samen aan graafschadepreventie. Ook het Ministerie van Economische Zaken, Agentschap Telecom en het Kadaster participeren in dit overleg. Het KLO richt zich allereerst op de maatregelen in de sector die de invoering van de Grondroerdersregeling moet versoepelen. Bijvoorbeeld het uitwerken van het begrip "zorgvuldig graven". Er is vanuit dit Kabel en Leiding Overleg (KLO) een werkgroep ingesteld die het proces van zorgvuldig graven beschrijft in een richtlijn. Het CROW brengt deze richtlijn uit. In de richtlijn wordt beschreven aan welke voorwaarden moet worden voldaan en welke afspraken moeten worden gemaakt om zorgvuldig graven te waarborgen. De leden van de werkgroep zijn uit een vertegenwoordiging van de sector. De richtlijn bevat dus de afspraken zoals die door partijen onderling zijn gemaakt. Daarnaast richt het KLO zich op aanvullende acties die tot verbeteringen in de graafketen moeten leiden, bijvoorbeeld een standaardformulier voor incidentenregistraties.

Weet waar kabels en leidingen liggen voordat je gaat graven!

3 Overige activiteiten

Wat verandert er voor de opdrachtgever?

Opdrachtgevers van graafwerkzaamheden krijgen de verantwoordelijkheid om grondroerders de gelegenheid te geven om zorgvuldig te graven. Zij moeten voldoende tijd en geld reserveren, zodat de grondroerder hier in de praktijk ook echt uitvoering aan kan geven.

Wat verandert er voor de grondroerder?

In het wetsvoorstel staan onder andere de volgende verplichtingen voor de grondroerder:

- een verplichte melding voor het uitvoeren van graafwerkzaamheden – er is dus een graafverbod zolang er geen melding is gedaan;
- graafwerkzaamheden zorgvuldig uitvoeren; dat wil zeggen het melden van graafwerkzaamheden, ervoor zorgen dat de tekeningen op locatie aanwezig zijn en voorzorgsmaatregelen nemen (bijv. graven van proefsleuven);
- voorzorgsmaatregelen bij gevaarlijke leidingen vastleggen;
- de grondroerder moet op termijn aansluiten op Klic-online.

NB: Het wetsvoorstel geldt voor alle mechanische graafwerkzaamheden onafhankelijk wie deze werkzaamheden uitvoert. Het geldt dus ook voor bijvoorbeeld particulieren die slechts één of een enkele maal mechanische graafwerkzaamheden uitvoeren en daarbij moeten weten waar de kabels of leidingen in hun grond liggen. Speciaal voor deze doelgroep komt een telefonische ingang bij het Kadaster, die zorgt voor de aanvraag van de gegevens.

Wat verandert er voor de netbeheerder?

In het wetsvoorstel staan onder andere de volgende verplichtingen voor de netbeheerder:

- registratie van belangen bij het Kadaster;
- (elektronisch) beschikbaar stellen van actuele, nauwkeurige en volledige tekeningen;
- nemen van voorzorgsmaatregelen indien en beheerder van een gevaarlijke leiding is;
- de tekeningen aanpassen na een melding van een afwijkende ligging;
- vectoriseren van de liggingsgegevens;
- aansluiten op Klic-online;
- periodieke rapportage over schade.

NB: Er zijn ook partijen die wel eigen kabels of leidingen in de grond hebben liggen (eigenaar), maar die geen professionele netbeheerder zijn. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om instanties zoals een bank die tussen twee filialen een kabel heeft liggen. De verplichting in het wetsvoorstel om de liggingsgegevens beschikbaar te stellen geldt ook voor hen. Immers, het is van essentieel belang dat een grondroerder over alle informatie kan beschikken zodat graafschade wordt voorkomen.

Grondeigenaren

Er zijn ook grondeigenaren die vaak mechanische graafwerkzaamheden uitvoeren in hun eigen grond. Het gaat dan vooral om werkzaamheden in landelijk gebieden, waar agrariërs of, in hun opdracht, loonbedrijven zeer vaak graafwerkzaamheden uitvoeren op hetzelfde stuk grond.

4 Nog even in het kort

In het wetsvoorstel staat dat deze categorie grondeigenaren in ieder geval eenmalig een melding moet doen om te weten waar de kabels en leidingen in hun grond liggen. Hiermee worden onnodige administratieve lasten voorkomen. Indien de ondergrondse situatie wijzigt moet hij opnieuw een melding doen. De verplichting om zorgvuldig te graven en - als er gevaarlijke leidingen in zijn grond liggen - contact op te nemen met de beheerder hiervan blijft wel voor elke graafactiviteit gelden.

Meer informatie?

Deze brochure is een uitgave van het ministerie van Economische Zaken. Voor meer informatie kunt u terecht op onze website www.minez.nl. U kunt er onder andere het wetsvoorstel en het NEN-rapport downloaden. U kunt ook een mail sturen naar grondroerdersregeling@minez.nl. Andere vindplaatsen voor informatie over het verminderen van graafincidenten:

<http://www.verminderinggraafincidenten.ez.nl>
www.graafschade-voorkomen.nl
www.KLIC.nl
www.VROM.nl

Aan deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend.

Colofon

Den Haag, januari 2007

Extra exemplaren kunt u bestellen via het Ministerie van Economische Zaken www.ez.nl/publicaties of door te bellen naar 0800 - 6463951.

Publicatienummer o6ET28.

Ministerie van Economische Zaken
Directoraat Generaal Energie en Telecom
Bezuidenhoutseweg 30
Postbus 20101
2500 EC Den Haag